

# Obsah

|                                                                                             |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Johann Friedrich Herbart . . . . .                                                          | 5  |
| Dílo Johanna Friedricha Herbarta a jeho význam pro klasickou buržoazní pedagogiku . . . . . | 10 |
| Herbartův ohlas v českých zemích . . . . .                                                  | 43 |
| Ediční poznámka . . . . .                                                                   | 53 |

## UKÁZKY Z DÍLA

|                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------|-----|
| Obecná pedagogika vyvozená z cíle výchovy . . . . .             | 57  |
| Úvod . . . . .                                                  | 57  |
| První kniha. Cíl výchovy vůbec . . . . .                        | 73  |
| 1. kapitola: Řízení dětí . . . . .                              | 73  |
| I. Cíl řízení dětí . . . . .                                    | 74  |
| II. Prostředky řízení dětí . . . . .                            | 75  |
| III. Řízení povznesené výchovou . . . . .                       | 80  |
| IV. Výhledy na vlastní výchovu, proti řízení . . . . .          | 81  |
| 2. kapitola: Vlastní výchova . . . . .                          | 84  |
| I. Je cíl výchovy jednoduchý nebo mnohostranný? . . . . .       | 85  |
| II. Mnohostrannost zájmu, charakterová síla mravnosti . . . . . | 87  |
| III. Individualita chovance jako nahodilost . . . . .           | 90  |
| IV. O potřebě sjednotit dříve rozlišené cíle . . . . .          | 91  |
| V. Individualita a charakter . . . . .                          | 93  |
| VI. Individualita a mnohostrannost . . . . .                    | 95  |
| VII. Výhledy na prostředky vlastní výchovy . . . . .            | 97  |
| Druhá kniha. Mnohostrannost zájmu . . . . .                     | 99  |
| 1. kapitola: Pojem mnohostrannosti . . . . .                    | 99  |
| I. Zaměření a uvědomění . . . . .                               | 100 |
| II. Jasnost. Asociace. Systém. Metoda . . . . .                 | 102 |

|                                                                                    |     |
|------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 2. kapitola: Pojem zájmu . . . . .                                                 | 104 |
| I. Zájem a přání . . . . .                                                         | 105 |
| II. Pozorování. Očekávání. Požadování. Jednání . . . . .                           | 106 |
| 3. kapitola: Předměty mnohostranného zájmu . . . . .                               | 107 |
| I. Poznání a citové účastenství . . . . .                                          | 108 |
| II. Členy poznání a citové účastenství . . . . .                                   | 108 |
| 4. kapitola: Vyučování . . . . .                                                   | 110 |
| I. Vyučování jako doplnění zkušenosti a kontaktu . . . . .                         | 111 |
| II. Stupně vyučování . . . . .                                                     | 117 |
| III. Látka vyučování . . . . .                                                     | 121 |
| IV. Ustálené způsoby vyučování . . . . .                                           | 125 |
| 5. kapitola: Průběh vyučování . . . . .                                            | 126 |
| I. Vyučování, jež pouze předvádí, vyučování ana-<br>lytické a syntetické . . . . . | 127 |
| II. Analytický průběh vyučování . . . . .                                          | 128 |
| III. Syntetický průběh vyučování . . . . .                                         | 131 |
| IV. O učebních osnovách . . . . .                                                  | 141 |
| 6. kapitola: Výsledek vyučování . . . . .                                          | 145 |
| I. Život a škola . . . . .                                                         | 146 |
| II. Pohled na konec učení mládeže . . . . .                                        | 150 |
| Třetí kniha. Charakterová pevnost mravnosti . . . . .                              | 153 |
| 1. kapitola: Co znamená charakter vůbec? . . . . .                                 | 153 |
| I. Objektivní a subjektivní části charakteru . . . . .                             | 153 |
| II. Paměť vůle. Volba. Zásada. Boj . . . . .                                       | 155 |
| 2. kapitola: O pojmu mravnosti . . . . .                                           | 157 |
| I. Pozitivní a negativní část mravnosti . . . . .                                  | 158 |
| II. Mravní usuzování. Vřelost, rozhodování, sebedo-<br>nucování . . . . .          | 159 |
| 3. kapitola: V čem se projevuje mravní charakter? . . . . .                        | 161 |
| I. Charakter jako vládce chtění a ve službě idejí . . . . .                        | 162 |
| II. Co je určitelné. Určující ideje . . . . .                                      | 162 |
| 4. kapitola: Přirozený průběh vzdělání charakteru . . . . .                        | 163 |
| I. Jednání je principem charakteru . . . . .                                       | 163 |
| II. Vliv myšlenkového obzoru na charakter . . . . .                                | 165 |
| III. Vliv vlohy na charakter . . . . .                                             | 167 |
| IV. Vliv způsobu života na charakter . . . . .                                     | 170 |
| V. Vlivy, které se týkají zejména mravních rysů<br>charakteru . . . . .            | 173 |
| 5. kapitola: Kázeň . . . . .                                                       | 179 |
| I. Vztah kázně ke vzdělání charakteru . . . . .                                    | 181 |
| II. Prostředky kázně . . . . .                                                     | 183 |
| III. Užití kázně obecně . . . . .                                                  | 189 |

|                                                                 |     |
|-----------------------------------------------------------------|-----|
| 6. kapitola: Pohled na specifiku kázně . . . . .                | 200 |
| I. Příležitostná — trvalá kázeň . . . . .                       | 201 |
| II. Změna kázně podle zvláštních úmyslů . . . . .               | 202 |
| Poznámky k Obecné pedagogice vyvozené z cíle výchovy . . . . .  | 219 |
| Přehled biografických dat Johanna Friedricha Herbarta . . . . . | 221 |
| Hlavní bibliografické údaje . . . . .                           | 223 |